

SASKAŅOTO PASĀKUMU KOPUMS

EEPLIANT3

ZIŅU LAPA CETURTAIS IZDEVUMS

BRISELE, 2024. GADA MARTS

Energoefektīvas preces:

ES finansēta

reālās
situācijas
noskaidrošana

Ko mēs varam
secināt no
EEPLIANT3
rezultātiem?

Šajā pēdējā ziņu lapas izdevumā mēs atskatāmies uz saskaņoto pasākumu kopuma [EEPLIANT3](#) noslēgumu un rezultātiem. Izmantojot Eiropas Savienības finansējumu, EEPLIANT3 bija vēl viens apliecinājums ES virzībai uz ilgtspējīgu, zaļāku nākotni.

Projekta mērķis bija palīdzēt sasniegt plānotos ekonomiskos un vides ieguvumus no ekodizaina un energomarķējuma normatīvo aktiem, pārbaudot energoefektivitāti un atbilstību sešām preču kategorijām: **gaisa kondicionieriem un ventilatoriem, veļas žāvētājiem, ūdens sildītājiem un karstā ūdens tvertnēm, ventilācijas iekārtām, gaismas avotiem un lokālajiem telpu sildītājiem**, kā arī nelielam skaitam televizoru, veļas mašīnu un vīna ledusskapju.

Lai gan dati nav statistiski reprezentatīvi, jo preču atlasē tika izmantota uz risku balstīta pieeja, EEPLIANT3 pārbaudes atklāja satraucošu neatbilstību līmeni energomarķējuma un informācijas prasībām visās preču grupās. Tāpat akreditētu laboratoriju veiktā atbilstības verifikācijas testēšana parādīja būtisku iespējamās neatbilstības līmeni.

Rezultāti demonstrē Eiropas tirgus uzraudzības iestāžu (TUI) spēju identificēt preces ar lielu neatbilstības iespējamību. Tomēr tie parāda arī nepieciešamību mainīt veidu, kā uzņēmumi, TUI un regulatīvās iestādes sadarbojas, lai risinātu problēmas un uzlabotu tirgus situāciju.

Tomēr EEPLIANT3 ietekme sniedzas tālāk par preču testēšanu un pārbaudēm. Projekta rīcībspējas attīstīšanas pasākumi un to rezultāti, ieskaitot jaunus digitālos rīkus, sadarbības metodes, vadlīnijas un apmācību materiālus, ir palīdzējuši TUI darbiniekiem iegūt zināšanas un pieredzi, veicināt sadarbību, tādā veidā uzlabojot tirgus uzraudzības efektivitāti un lietderību.

Ceļš šeit nebeidzas. Darbs turpinās gan nacionālā līmenī, gan jaunā ES finansētā projekta EEPLIANT4 ietvaros, kas sāksies šī gada maijā.

► Noskaties EEPLIANT3 video: https://www.youtube.com/watch?v=I_4EJ4-ZOW8



This project is funded
by the European Union



vores bureau

UZMANĪBU!

Šī projekta rezultātu pamatā ir preču paraugi, kas tika izņemti dalībvalstu tirgū. Kā jau lielākajā daļā tirgus uzraudzības aktivitāšu, rezultāti lielākoties attēlo mērķtiecīgus iestāžu centienus identificēt aizdomīgas/neatbilstošas preces. Līdz ar to rezultāti neatspoguļo statistiski derīgu ainu par visu tirgus situāciju nevienā preču grupā.

IR ZINĀMI REZULTĀTI! Mēs veicām dokumentu un interneta pārbaudes, tai skaitā pārbaudes Eiropas preču energomarkējumu datubāzē [EPREL](#), kā arī veicām atbilstības verifikācijas testēšanu gandrīz 290 modeļiem no sešām preču grupām, uz kurām attiecas ES ekodizaina un energomarkējuma prasības. Rezultāti ir apkopoti zemāk.

1. Gaisa kondicionieri un komforta ventilatori

97 % (110 no 113) pārbaudīto modeļu neizturēja dokumentu pārbaudi, t.i., ES Atbilstības deklarācijas (DoC), CE zīmes, energomarkējuma, energomarkējuma tehniskās dokumentācijas, preces datu lapas (DL), ekodizaina informācijas prasību pārbaudi.

Gandrīz visām (99 %, 271 no 274) precēm, kas tika pārbaudītas 95 interneta veikalos visā Eiropā, bija neatbilstības. Vairāk kā pusei no tām tika veiktas attiecīgas korektīvās darbības pēc komunikācijas ar TUI.

47 dalīto un kanālu kondicionieru testēšana laboratorijā radīja **aizdomas par neatbilstībām 28 % paraugu (13)**. Testēšana atklāja būtiskas atšķirības starp to, kā iekārtas strādāja, tās testējot saskaņā ar standartiem, un iekārtu izmantošanu reālos gadījumos. Šīs atšķirības ir jāizvērtē sīkāk.

Pamatojoties uz šiem rezultātiem, TUI uzsāka vairāk kā 100 izpildes darbības, kas ietvēra 85 neatbilstību novēršanu, 2 liegumus tirgot, 12 preču izņemšanu no tirgus un 13 sodus.

2. Veļas žāvētāji

Arī veļas žāvētāju dokumentu pārbaūžu rezultāti nav iepriecinoši. **97 % (101 no 104)** apskatīto modeļu neatbilda prasībām. Pārbaudes ietvēra ES Atbilstības deklarāciju (DoC), CE zīmi, energomarkējumu, energomarkējuma tehnisko dokumentāciju, preces datu lapu (DL) un ekodizaina informācijas prasības.

94 interneta veikalu pārbaudes TUI tirgos atklāja, ka **91 % (249) no 279** apskatītajām precēm (ieskaitot preču grupu lapas, individuālās preču lapas un preču grozu) bija neatbilstošas. 94 gadījumos (34 %) nebija nekādas energomarkējuma informācijas.

Visi 30 testētie veļas žāvētāju modeļi atbilda energoefektivitātes prasībām. Tomēr **12 (40 %) no**

šiem modeļiem neizturēja vienu verifikācijas testēšanu saistībā ar citiem parametriem, piemēram, galīgo mitruma saturu, enerģijas patēriņu mazjaudas režīmos. Testēšana laboratorijā un turpmākās darbības parādīja, ka izzāvēto tekstilizstrādājumu obligātā galīgā mitruma satura verifikācija nav pietiekami atrunāta Regulā (ES) 932/2012. Tas ir labots jaunajā Regulā [\(ES\) 2023/2533](#) – pozitīvs projekta iznākums.

Turpmāko darbību rezultātā tika novērstas 29 neatbilstības. 1 modeļi tika aizliegts tirgot, bet 15 modeļi tika izņemti no tirgus. Turklāt iesaistītās TUI piemēroja 9 sodus.

3. Ūdens sildītāji (elektriskie, tai skaitā 'viedie', un siltumsūkņa) un karstā ūdens tvertnes

Dokumentu pārbaudes šajā preču kategorijā parādīja, ka **apmēram pusei (46 no 96)** no apskatītajiem modeļiem bija kļūdas vai trūka informācijas saistībā ar ES DoC, CE zīmi, ekodizaina informāciju un tehniskajiem parametriem, energomarkējumu vai energomarkējuma tehnisko dokumentāciju. Tika secināts, ka daudzos gadījumos ražotājs vai pilnvarotais pārstāvis ir izdevis DoC pēc preces laišanas ES tirgū.

TUI pārbaudīja arī 81 interneta veikalu un 243 tur esošās preces. Sākotnēji **visi e-veikali bija neatbilstoši**, 51 bija neatbilstošs arī pēc atkārtotām pārbaudēm. Neatbilstības bija saistītas ar trūkstošu energomarkējumu vai DL, kā arī problēmām ar energomarkējuma ligzdoto vizualizāciju.

Runājot par testēšanu laboratorijā, **12 no 26 modeļiem (46 %)** bija neatbilstoši. Šis skaitlis ietver arī 8 modeļus, kam tika veikta trīskāršā testēšana.

Pārbaūžu rezultātā tika veiktas vairāk kā 100 obligātās un brīvprātīgās korektīvās darbības. 39 gadījumos neatbilstības tika novērstas. Ražotājs apturēja viena modeļa ražošanu, bet citā gadījumā šī modeļa piegāde tika brīvprātīgi pārtraukta.

4. Dzīvojamo ēku ventilācijas iekārtas (DĒVI)

Pirms EEPLIANT3 tirgus uzraudzība nekoncentrējās uz ventilācijas iekārtām. Projekta rezultāti parādīja, ka šai tirgus daļai ir nepieciešama pastāvīga uzraudzība.

Dokumentu pārbaudēs **43 % gadījumu (61) no 143 modeļiem** ražotāji nepildīja savus pienākumus saistībā ar DL, īpatnējā enerģijas patēriņa klasi vai demontāžas instrukcijām.

101 preču modeļa pārbaude 51 interneta veikalā atklāja **būtisku neatbilstību līmeni - 88 %**. Vairāki izplatītāji, kas veica korektīvās darbības pārbaudžu rezultātā, pēc pirmreizējās sakārtošanas beidza labošanas darbus. Iemesls varētu būt nelielas nesistemātisku atkārtoto pārbaudžu skaits.

30 aizdomīgu modeļu paraugi tika nosūtīti uz laboratoriju testēšanai. **17 (57 %) no šiem modeļiem** bija neatbilstoši, ieskaitot divas divvirzienu kanālu iekārtas ar siltuma utilizācijas sistēmu. 3 no atbildīgajiem uzņēmējiem varēja pierādīt, ka to DĒVI būtu atbilstoši ar citādiem testēšanas iestatījumiem, un tas tika akceptēts. Visas neatbilstošās iekārtas tika vai nu izņemtas no tirgus, vai to neatbilstības novērstas.

5. Gaismas avoti

Gaismas avotu (ar vai bez cokola - gaismas avota pamatnes, kas kalpo kā saikne starp gaismas avotu un barošanas avotu) atbilstības pārbaudes atklāja diezgan satraucošus rezultātus.

187 no 199 (94 %) modeļiem bija neatbilstoši pēc dokumentu pārbaudēm, kas ietvēra CE zīmi, energomarķējumu, DL, ekodizaina informācijas prasības un obligāto preces informāciju ražotāja interneta vietnē. Neatbilstības nozīmēja trūkstošu, nepareizu un pretrunīgu informāciju vai vērtības.

Arī 83 interneta veikalu pārbaudžu rezultāti bija neiepriecinoši. **96 % (239) no 249 pārbaudītajiem modeļiem** neatbilda ES prasībām par energomarķējuma un/vai DL attēlošanu. Izņemot energomarķējumu un DL neesamību, tika konstatētas arī neatbilstības saistībā ar ligzdotās

vizualizācijas ikonu krāsu vai izmēru vai DL ietverto informāciju.

Laboratorijas testēšanā tika konstatēts liels neatbilstību īpatsvars. **71 no 80 (89 %) gaismas avotiem** neizturēja verifikācijas testēšanu.

Lai gan ir nepieciešams analizēt sīkāk, kas ir galvenais iemesls šādiem rezultātiem, daļa no problēmas varētu būt saistīta ar preču regulējuma neskaidrībām, kas paver iespējas dažādām interpretācijām un sarežģījumiem, piemēram, saistībā ar saturošo ražojumu¹ definīciju un LED sloksņu pareizu klasifikāciju.

TUI aktivitāšu rezultātā tika īstenoti 19 tirgošanas aizliegumi, 26 modeļi tika izņemti no tirgus un 16 gadījumos piemēroti sodi. 20 neatbilstības tika izlabotas.

6. Lokālie telpu sildītāji

Grupas darbs koncentrējās uz elektriskajiem (konvekcijas un starojuma), gāzes un biomasas lokālajiem telpu sildītājiem.

Kopā TUI apskatīja 135 modeļus, lai pārbaudītu to atbilstību ekodizaina, energomarķējuma un tehniskās dokumentācijas prasībām. **77 % (104) no šiem modeļiem** bija viena vai vairākas kļūdas vai trūkstoša informācija saistībā ar ES DoC, CE zīmi, energomarķējumu, DL un/vai tehnisko dokumentāciju. No 67 precēm, kas tika pārbaudītas EPREL, tikai 8 (12 %) iekārtas bija reģistrētas pareizi un ar visu nepieciešamo informāciju.

44 interneta veikalu apsekošana uzrādīja neatbilstības **visos (100 %) gadījumos**. Galvenās neatbilstības ietvēra energomarķējuma vai DL neesamību, energomarķējumu tālu no cenas, nepareizu ligzdotās vizualizācijas ikonas krāsu vai nesalasāmu informāciju.

Laboratorijas testēšanas rezultāti bija pozitīvāki. Tikai **8 (15 %) no 52 modeļiem** bija neatbilstoši pēc 1 parauga testēšanas, t.i., norādīja uz potenciālu neatbilstību. Viens no galvenajiem testēšanas secinājumiem bija fakts, ka regulā nav norādītas verifikācijas tolerances vairākiem deklarētajiem parametriem (piemēram, siltuma jauda), kas TUI

¹ Atbilstoši [Regulas \(ES\) 2021/340](#) definīcijai “saturošais ražojums” ir ražojums, kas satur vienu vai vairākus gaismas avotus un/vai atsevišķus vadības blokus, t. sk., bet ne tikai, gaismekļi, kurus var izjaukt, lai varētu veikt tajos esošo gaismas avotu atsevišķu verifikāciju, mājāsaimniecības iekārtas, kas satur gaismas avotus, mēbeles (plaukti, spoguļi, vitrīnas), kas satur gaismas avotus.

Ja saturošo ražojumu laiž tirgū ar gaismas avotu, ietvertā gaismas avota energoefektivitātes klasei ir jābūt norādītai preces tehniskajā dokumentācijā.
<https://www.seai.ie/home-energy/energy-labelling-and-ecodesign/energy-labelling/Understanding-the-label-on-lightbulbs-and-luminaires.pdf> (skatīts 19.03.2024.).

apgrūtina iespēju likt novērst atšķirības starp deklarētajām un noteiktajām vērtībām.

Turklāt grupas dalībnieki konstatēja nepilnības vairākās definīcijās - dežūrliesma un sildītāji ar vaļēju un slēgtu degkameru, kam vajadzētu pievērst uzmanību, kā arī gāzes sildītāju ar slēgtu degkameru testēšanas metodēs.

TUI un uzņēmēji īstenoja vairāk kā 140 korektīvos pasākumus. Tie ietvēra neformālu saziņu, 29 brīdinājumus, 19 neatbilstību novēršanas gadījumus, 13 aizliegumus tirgot, 18 izņemšanas no tirgus un 7 sodus.

7. Mini testēšanas pilotprogramma ar TV monitoriem, veļas mašīnām un vīna ledusskapjiem

Piedaloties EEPLIANT3 darbā ar jauniem un iespējamiem izaicinājumiem, dalībvalstu TUI pārbaudīja 71 dažādu iekārtu modeli: TV monitorus, veļas mašīnas, vīna ledusskapjus, veļas mazgāšanas un žāvēšanas mašīnas, saldējuma saldētavas, trauku mašīnas, sadzīves un profesionālos ledusskapjus. Paraugu priekšizpētei un atlasei TUI izstrādāja un izmantoja praksē metodoloģiju, kuras pamatā ir nejaušības princips.

Dokumentu un EPREL pārbaūžu rezultāti bija ļoti dažādi. Vairāk kā pusei no preču modeļiem (39 no 71, 55 %) bija neatbilstības tehniskajā dokumentācijā, bet tikai 8 (11 %) nebija reģistrēti EPREL vai tur trūka informācijas.

Testēšanai tika nosūtīti 5 televizori, sešas veļas mašīnas un pieci vīna ledusskapji. Visi pieci vīna ledusskapji, divas veļas mašīnas un trīs televizori neizturēja viena modeļa testēšanu. Neatbilstošajiem vīna ledusskapjiem nebija nepieciešama trīskāršā testēšana, jo attiecīgie ražotāji veica brīvprātīgas korektīvās darbības.

SECINĀJUMI

Kopumā EEPLIANT3 dokumentu un tiešsaistes pārbaūžu rezultāti ir nomācoši. Lielā daļa konstatēto problēmu ir līdzīgas visām sešām preču kategorijām (piemēram, kļūdas ES DoC, neesošs vai kļūdainais energomarķējums vai DL, trūkstoši paraksti, vērtības, aprēķinu formulas, testēšanas pārskati, atsauces uz standartiem vai regulām, preces nav reģistrētas EPREL vai reģistrētas nepilnīgi).

Dažu problēmu pamatā varētu būt uzņēmēju zināšanu trūkums. Tomēr tai pašā laikā daudzas problēmas turpina parādīties, neskatoties uz visu

iepriekšējo ES finansēto un nacionālo tirgus uzraudzības darbu.

Neatkarīgi no cēloņiem neatbilstības negatīvi ietekmē patērētājus, uzņēmējdarbību un vidi. Neturēti energoefektivitātes solījumi nozīmē lielākas enerģijas izmaksas, patērētāju uzticības zaudēšanu, negodīgu konkurenci un liekas CO₂ emisijas, tai pašā laikā paātrinot dabas resursu noplicināšanu.

EEPLIANT3 rezultāti aicina rīkoties. Lai uzlabotu ekodizaina un energomarķējuma noteikumu ievērošanu, ir nepieciešama bargāka uzraudzība, uzlaboti normatīvie akti, ciešāka sadarbība starp likumdevējiem, TUI un uzņēmējiem, lielāka informētība par pašreizējām prasībām.

Šai ziņā projekta saskaņotie centieni stiprināt kapacitāti un uzlabot sadarbību un zināšanu apmaiņu starp Eiropas TUI, ES muitas iestādēm un industriju ir snieguši vērtīgus rezultātus un pieredzi.

Inovācijas satiek regulu: pieci IT rīki tirgus uzraudzībai un pierādījums par koncepciju

Tā kā ES tirgū tiek laists arvien lielāks ar enerģiju saistītu preču skaits, IT rīku iesaiste ir būtiska, lai cīnītos ar TUI ierobežotajiem resursiem. Tirgus uzraudzības darba plūsmas optimizācija ir daļa no risinājuma.

EEPLIANT3 izstrādāja trīs IT risinājumus. Galvenais IT darba rīks ir eeplicantCrawler. Šis tīmekļa meklētājs ir minimālais dzīvotspējīgais produkts (MVP), lai ložņātu pa tirgotāju tīmekļa vietnēm un e-komercijas platformām, kas tirgo TV monitorus divos ES tirgos, Vācijā un Īrijā. Rīks ievāc datus un informāciju, piemēram, preces aprakstu, specifikāciju, cenu, energomarķējumu, DL, un palīdz TUI ātrāk identificēt neatbilstošas preces, piemēram, izceļot preces ar nepareizu vai trūkstošu informāciju, energomarķējumu vai DL. Papildus programmatūra izceļ datu atšķirības starp interneta veikaliem un EPREL datubāzi.

CybPort 3.0 ir vēl viena EEPLIANT3 izstrādāta programmatūra, lai palīdzētu TUI automatizēt lietu materiālu augšupielādēšanu Informācijas un Komunikācijas sistēmā tirgus uzraudzībai ([ICSMS](#)).

[ClickAway](#) ir jaunais EEPLIANT3 tiešsaistes centrs, kur ES tirgus uzraudzības eksperti var piekļūt dažādiem instrumentiem, datubāzēm un citiem noderīgiem rīkiem, kas var noderēt tirgus uzraudzībā energomarķējuma un ekodizaina jomā.

Papildus rīku izstrādei EEPLIANT3 sniedza ieguldījumu diviem Īrijas Ilgtspējīgas enerģijas iestādes IT risinājumiem: ELS - energomarkējuma pārbaudi un atskaites sistēma, un MSA-CMS - lietu pārvaldības sistēma, kas pielāgota ekodizaina, energomarkējuma un riepju energomarkējuma tirgus uzraudzībai. Abas sistēmas ir pieejamas ieinteresētām TUI tālākai izplatīšanai un reproducēšanai (sīkāka informācija, rakstot uz info@prosafe.org).

Izcils papildinājums kā daļai no atbilstības novērtēšanas procesa ir pierādījums par koncepciju (PoC) automatiskam laboratoriju testēšanas pārskatu novērtējumam. PoC testēja lietderīgumu divām maksā-kā-lieto mākslīgā intelekta (AI) sistēmām: Amazon's Web Services (AWS) un Google Document AI. Tika secināts, ka abas platformas ir noderīgas, bet tām ir dažas īpašību un tehnoloģiskas atšķirības.

Laiks atskatam: EEPLIANT3 gala pasākums

EEPLIANT3 noslēdza savas aktivitātes ar beigu pasākumu hibrīda formā 2024. gada 6. un 7. martā Briselē. Pasākumu apmeklēja pārstāvji no TUI, Eiropas Komisijas, industrijas asociācijām, patērētāju organizācijām un laboratorijām.

Papildus prezentācijām par pārbaudi un testēšanas rezultātiem, bija iespēja iepazīties ar dažādu jauno rīku, metožu un apmācību materiālu demonstrējumiem. Dalībnieki iesaistījās arī grupu darbā, lai identificētu trūkumus un izaicinājumus pašreizējā tirgus uzraudzības ietvarā, kā arī meklētu praktiskus risinājumus.

Saskaņoto pasākumu kopums EEPLIANT4 sākas šī gada maijā.

EEPLIANT4, jaunais ES līdzfinansētais projekts saistībā ar ekodizaina un energomarkējuma tirgus uzraudzību, sāksies 2024. gada maijā. Projekts turpinās un attīstīs EEPLIANT3 iesākto darbu. 60 mēnešus 27 Eiropas organizācijas strādās kopā, veicot atbilstības novērtēšanu 8 preču grupās un piedaloties 4 spēju stiprināšanas grupās, ieskaitot apmācības, kopīgus projektus ar ES muitas iestādēm un IT rīku izstrādi.

Projektā ir ietvertas šādas preču kategorijas: aukstumiekārtas, riepjas, elektroniskie displeji, gatavošanas iekārtas, putekļsūcēji, ierīces ar izslēgtu un tīklīerosas gatavības režīmu, gaisa

sildīšanas un dzesēšanas iekārtas, cietā kurināmā telpu sildītāji. Atklāšanas pasākums tiks organizēts Jūnijā.

Izplatiet informāciju un sekojiet līdzi jaunumiem par progresu un rezultātiem!

Kontaktinformācija: Ioana Sandu, izpilddirektore, PROSAFE, Avenue des Arts 41, 1040 Brussels (Belgium)
+32 2 757 9336 / info@prosafe.org
www.eepliant.eu / www.prosafe.org
X : @PROSAFE_ORG, @EEPLIANT

Projekta līderis: Bram Verckens, departamenta vadītājs, FPS Economy, Directorate of General Energy, Infrastructure and Controls, Brussels (Belgium)



Par EEPLIANT3

Šo informāciju sniedza PROSAFE un 29 organizācijas no 21 ES/EEZ valsts, kas piedalījās EEPLIANT3: Austrija, Beļģija, Bulgārija, Horvātija, Kipra, Čehija, Dānija, Francija, Vācija, Īrija, Itālija, Latvija, Lietuva, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Portugāle, Slovēnija, Spānija, Zviedrija un Turcija. EEPLIANT3 koordinēja PROSAFE kopā ar Austrijas Enerģijas aģentūru (AEA) un vares bureau (vb).

PROSAFE saved kopā tirgus uzraudzības ekspertus no visas Eiropas kopš 2006. gada. Lai iegūtu vairāk informācijas par šo projektu un citām tirgus uzraudzības aktivitātēm, ko ir koordinējis PROSAFE, apmeklējiet www.eepliant.eu un www.prosafe.org, kā arī sekojiet jaunumiem X: @EEPLIANT un @PROSAFE_ORG.

ATRUNA

Šī ziņu lapa ir daļa no Saskaņoto pasākumu kopuma EEPLIANT3, kas saņem finansējumu no Eiropas Savienības Horizon 2020 izpētes un inovāciju programmas kā mērķfinansējuma līgums Nr. 832558. Šīs atskaites saturs atspoguļo tikai autora viedokli un ir viņa/viņas atbildība. Nevar uzskatīt, ka tas atspoguļo Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūras (CINEA), Eiropas Komisijas vai citas Eiropas Savienības struktūrvienības viedokli. Šīs iestādes neuzņemas atbildību par šīs informācijas pielietojumu.